

Результати проведеного дослідження доводять прикладну цінність таксономічних методів для проведення діагностики ефективності формування та використання активів підприємства. В статті окреслено діагностичних ознак для проведення даного таксономічного аналізу представлені показниками $[x_1-x_{20}]$. Серед цих показників виокремлено стимуляторів і 4 дестимулятора подальшого визначення прямої модифікованого коефіцієнтів розвитку за концепцією показника розвитку З.Хельвіга.

Література

1. Плюта В. Сравнительный многомерный анализ эконометрическом моделировании / Пер. с польск. В. В. Иванов. М.: Финансы и статистика, 1989. – 175 с.
2. Рєпіна І.М. Активи підприємства: категоріальний аналіз систематологія Формування ринкової економіки: Зб.наук.праць. Спец. Економіка підприємства: теорія і практика.-Ч.П.-К.:КНЕУ, 2008.-С. 548-552
3. Рєпіна І.М. Ідентифікація та класифікація активів підприємства. Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право): Наук. Журн. Вип.1-2/Голов.ред. О.П. Степанов.-К.:НАУ, 2009.-С.386-391
4. Рєпіна І.М. Моніторинг продуктивності активів промислових підприємств України. Вчені записки: Зб.наук.праць – Вип. 12 / Відп. ред. А.Ф.Павленко.2010.-С.225-232
5. Рєпіна І.М. Новітня класифікація активів підприємства з погляду системного підходу //Вісник СНУ ім. В.Даля. –Л: вид-во СНУ ім. В.Даля.№2(132) -2009.-С.319-325
6. Швиданенко Г.О., Дмитренко А.І., Олексюк О.І. Базисна діагностика підприємства: Навч.посіб.-К.:КНЕУ, 2008.
7. Pluta W., 1977, Wielowymiarowa analiza porównawcza w badaniach ekonomicznych. Metody taksonomiczne i analizy czynnikowej. PWN, Warszawa

УДК 336.14:352 (477)

ОСОБЛИВОСТІ ДИВЕРСИФІКАЦІЙ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УКРАЇНІ

Румянцева Г. І., к.е.н., доцент

Тернопільський національний економічний університет

Питання оптимізації формування фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування набувають особливої актуальності в умовах ринкової трансформації українського суспільства та у контексті прийняття нового Бюджетного кодексу. Діюча система акумулювання доходів місцевих бюджетів характеризується низьким рівнем частки власних доходів місцевих бюджетів, що відображається нарощування обсягів

місцевих трансфертів. Реальні фінансові можливості місцевих органів влади значно обмежуються, що в свою чергу є гальмівним фактором демократичних перетворень в державі. Відносний характер фінансової незалежності місцевого самоврядування актуалізує проблему диверсифікації доходів місцевих бюджетів в Україні.

Наукові дослідження оптимізації фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування, зважаючи на вищесказане, є важливими та актуальними з огляду на пошук дієвих механізмів зміцнення фінансової спроможності органів місцевого самоврядування.

Фінансова незалежність органів місцевого самоврядування значною мірою залежить від величини та ефективності використання на даній території фінансових ресурсів. Нами сутність фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування розглядається як фонди грошових коштів адміністративно-територіальної одиниці, що формуються у результаті надходжень у різних формах у процесі перерозподілу ВВП і забезпечують фінансування власних та делегованих функцій місцевої влади.

Нами структура фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування розглядається як система, що складається із складових: доходи місцевих бюджетів, кошти цільових фондів, фінансові ресурси підприємств комунальної власності, благодійні і спонсорські внески, пожертвування, інші ресурси, передбачені законодавством.

Зважаючи на значущість доходів місцевих бюджетів у фінансовому забезпеченні розвитку адміністративно-територіальної одиниці (АТО), нами саме акцентовано увагу на диверсифікації доходів місцевих бюджетів.

Так, аналіз доходів місцевих бюджетів України (без урахування міжбюджетних трансфертів) за 1999-2009 р.р. показує, що в останні роки спостерігалось збільшення не лише номінального рівня показників, але й щорічних темпів його зростання. Це підкреслюється такими показниками приросту доходів. Зокрема, якщо доходи місцевих бюджетів упродовж 1999-2000 р.р. зростали у середньому за рік на 20,7%, то у 2005-2009 р.р. – на 34% порівняно із 12,6% у період 2001-2004 р.р. [2, 48].

Розгляд структури та ключових проблем формування доходів місцевих бюджетів показав, що упродовж 2001-2009 р.р. рівень податкових надходжень (як частки ВВП) знизився практично за всіма податками з 7,2% до 6,2%, за винятком податку з доходів фізичних осіб.

При цьому відстежено динаміку падіння неподаткових надходжень з 1,1% до 0,8% [2; 4].

Водночас, упродовж 2001-2010 р.р., показники інших складових у структурі надходжень доходів місцевих бюджетів України характеризується негативною динамікою. Приріст доходів від операцій з капіталом становив -0,4%; державних цільових фондів – 0,1%; офіційних трансфертів – на 2,7% [2; 4].

Зниження рівня податкових надходжень обумовлено такими причинами:

- значним погіршенням фінансово-економічного стану підприємств комунальної власності;

- збереження максимального розміру єдиного податку для фізичних осіб – суб'єктів малого підприємництва на рівні 200 грн.;

- прив'язкою максимального розміру ставок декількох місцевих податків і зборів до показника неоподаткованого мінімуму для громадян.

Аналіз структури доходів місцевих бюджетів показує, що в різних роках податки в доходах місцевих бюджетів посідають значну частку (відповідно у 1999 р. – 68%; у 2010 р. – 47%). Друге місце посідають офіційні трансферти (відповідно: 17% - у 1999 р. і 32% у 2010 р.). Зростання обсягу офіційних трансфертів пояснюється фінансовою неспроможністю переважної більшості адміністративно-територіальних одиниць. Так, у 2010 році до фінансово спроможних регіонів віднесено: м. Київ, Дніпропетровську, Запорізьку, Чернігівську області [3, 30].

Разом з тим, досвід формування місцевих бюджетів після набуття чинності положень нового Бюджетного кодексу не підтверджує повної фінансово самостійності місцевих бюджетів. Так, згідно Закону України «Про державний бюджет України на 2011 рік» лише обмежена кількість бюджетів АТО визнана фінансово спроможними (10).

Отже, в контексті прийняття нового бюджетного кодексу (2010) важливою особливістю фінансовою незалежністю місцевого самоврядування залишається її відносний характер. Проте, на нашу думку, трансферти є економічно виправданими за умов неспроможності органів влади різних рівнів рівномірно організувати користь місцевих суспільних благ і послуг, а через оподаткування досягти фіскальної еквівалентності, тобто привести у відповідність коло користувачів благами і послугами і той, хто платить податки до бюджету відповідного рівня.

Разом з тим, забезпечення фінансової незалежності дало б змогу підвищити ефективність діяльності місцевого самоврядування з метою більш повного задоволення потреб і реалізації інтересів територіальних громад.

Узагальнення практики та проблематики існуючої системи формування місцевих бюджетів України дозволяє зробити висновки про те, що для зміцнення їх доходної частини необхідно:

- враховувати рівень податкових надходжень у розрахунку на одну одиницю виробленої в регіоні валової доданої вартості;

- підвищити роль органів місцевого самоврядування та податкової служби у легалізації доходів місцевих підприємств з метою наповнення доходної частини місцевих бюджетів податковими надходженнями;

- удосконалити порядок мобілізації доходів до місцевих бюджетів шляхом спрощення процедури сплати податків до бюджету. Зокрема, припинення практики щорічного пере відкриття органами Держави

платіжної служби рахунків, призначених для зарахування бюджетних надходжень та зменшення кількості таких рахунків;

- розширити перелік неподаткових платежів, які запроваджуються за рішенням місцевих рад, і дати органам місцевого самоврядування право регулювати їх розміри та встановлювати порядок їх справляння;

- удосконалити практику справляння податку на нерухомість, який є потенційним джерелом диверсифікації доходів місцевих бюджетів в Україні.

Література

1. Бюджетний кодекс України. – Х.: Одиссей, 2010. – 128с.
2. Луїна І.О. Диверсифікація доходів місцевих бюджетів/[Луїна І.О., Карпенко О. П., Лучка А.В. та ін.]; за ред. д-ра екон. наук І.О. Луїної; НАН України; Ін-т екон. та прогнозув. – К, 2010. – 320с.: табл., рис.
3. Пилипів В. До питання про федералізацію України: проблеми забезпечення бюджетної самодостатності регіонів/ В. Пилипів // Економіка України, - Київ: 2011. - №3. – с. 26–34.
4. Показники виконання Державного бюджету України за 2010 рік [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/archive/main>
5. Рішення Нововолинської міської ради Волинської області №4/37 від 30.XII.2010 року «Про міський бюджет на 2011 рік» [Електронний ресурс] – Режим доступу http://www.novovolynsk-rada.gov.ua/download/pish_rady/2010/4/34.30.12.2010.htm

УДК 330.341.1:519.237.8

СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ КЛАСТЕРІВ

Соколов Д.О. аспірант

ІНЦ «Інститут аграрної економіки», м.Київ

На сьогодні довгострокове економічне зростання більшості країн світу пов'язують з переходом на інноваційно-технологічний етап розвитку економіки, який характеризується глибшим використанням досягнень сучасної науки. Саме тому підвищення інноваційності та технологічності в розвитку держави є пріоритетним завданням для уряду та суб'єктів господарювання.

Кластерний підхід як один з головних чинників підвищення конкурентоспроможності підприємств є характерною ознакою сучасної інноваційно-орієнтованої економіки. Існує чіткий взаємозв'язок між процесами кластеризації, зміцненням конкурентоспроможності і прискоренням інноваційно-технологічної діяльності – це економічне